

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոչխարիոյ հաւար
Տարեկան 12 Ժր.
Վեցամսեայ 6 »
Արսասահմանի
հաւար տարեկան 15 »
Վեցամսեայ 8 »

Աւերիկայի հաւար
Տարեկան 3 Ժր.
Վեցամսեայ 1.50 »

Իսանուցման տողը առաջին երեսին հաւար 40 ս.
իսկ վերջին երեսին հաւար 20 սանթիլ է. երեսներէն աւելի անգամներու հաւար 20 0/0 զեղջ կը շարժուի:

Վառնայի հաւար ձեռքէ 10 սանթիլ

ՇԱՐՇՈՒՄ

ՐԱԼԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂՎԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՌՈՒԻ ՉՈՐԹԳՆԱԹԻ ԵՒ ՇԱՐՇՈՒՄ ՕՐԵՐԸ

Նամակ եւ դրամ դրիկ
ԽՆԹՈՐՈՒՄԻՆ ԽԱՆՇԻՆ

Редакция на вѣстникъ
„Шаржумъ“
Варна

Redaction du journal
„Charjoum“
Varna (Bulgarie)

Արսասահմանի հաւար
ձեռքէ

( 20 ՍԱՆԹԻԼ )

Պոչխարիոյ հաւար
ձեռքէ

( 15 ՍԱՆԹԻԼ )

Գրուք ձեզ ևս չե՛նք տրուի

ՇԱՐՇՈՒՄԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԳՐՈՒՈՂԸ ԲԱԺԱՆՈՐԸ ՊԵՏԻ ԵՒ ԿԱՆՈՒԿ ՎՃԱՐԷ

ԷՆ ՎՏԱՆԳԱՌՈՐՆԵՐԸ

Յեզափոխութիւնը չքաշալերեալու, անոր վերջնական անկումը արագացնելու ազնիւ նպատակին հետապնդող մեր կարգ մը հայրենասէրներուն մէջ, որոնց մէկ քանի նկարչագիտ Նմուշները ներկայացուցին մեր ընթերցողներուն, կայ ցանցառ բայց ամէնէն յատկանշական մաս մը, որ կարելի է ըսել թէ էն վտանգաւորն է, բայց միեւնոյն ժամանակ էն անբանն ու էն արգահատելին:

Այս տիպարը ընդհանրապէս շատ քաղաքավար կը լլայ, քե՛նէ աւելի հայրենասէր կը հատալ քե՛քիւնքը և անանկ ալ կը յայտարարէ. մանաւանդ յոյժ աւանձնայատուկ հանգամանք մը ունի, որ զինքը, ըստ երեւոյթի, մեծադէս կանխատէ իր դասակարգին միւս ներկայացուցիչներէն. մինչ այս վերջինները յեզափոխութեան հակառակ են, քե՛քը, բոլորովին ընդհակառակը, շեքով կուսակից է յեզափոխութեան, այն աստիճան որ նոյնիսկ այդ դադափարին յաջողման համար զանազան յանգուցն միջոցներ ցոյց կուտայ քեզի. նախորդ ձեռնարկներուն թեր կը լլայ, վար կը զարնէ յեզափոխութեան թշնամիները և կը բորբոքի, կը տաքնայ, զմայլելի գոյներ կուտայ կաննէ. արիբերան կը մնաս դէմը. կ'օրհնես այն վաշիկանը որ քեզ միջոց այդ տեսակ եռանդոտ հայրենասէրի մը դիմելու, և աչքիդ կրողներ, սատանաներ կերելուն բոլոր միտները որոնք արձակ համարձակ կը քֆրեն յեզափոխութեան և վարկարկ կընեն զայն. եւ քաշալերուած դիմացինիդ աւելի քան խրախուսիչ կեցուածքէն ու խօսուածքէն, իր բարոյական օժանդակութեան հետ նիւթական օժանդակութիւնն ալ կը խնդրես:

Մարդը շարժում մը կընէ որ սիրայօժար հաւանութեան նշան է. արիպէս մը կը լլայ որ իբր թէ

քսակը պիտի հանէ արդ լեցունէ. բայց ճիշտ այդ հոգեբանական բոպէին մարդը սանկ խորհրդաւոր, քաշուող, քծնող ձեւերով երեսդ կը նայի, բան մը ըսել ուզելով բայց չհամարձակելով. ու վերջապէս որոշուած տալով կամացուկ մը. շատ նրբին քաղաքավարութեամբ և հեզութեամբ, կարծես զգալով իր անհեթեթ վարման քին ամբողջ հըրէշութիւնը, կը յայտնէ թէ ինք պատրաստ է ամէն նիւթական զոհողութիւն յանձն առնելու, սակայն նախ կը վախարի հասկընալ թէ յեզափոխական ինչ տեսակ ձեռնարկի պիտի յատկանայ իր տալիք գրամը:

Ձեզ կը թողում երեւակայել դէմքը, զոր՝ այդ սարօրինակ հայրենասէրին նիւթական օղակցութիւնը խնդրող յեզափոխականը պիտի առնէ այս շանթահարող պատասխանին վրայ. և նիկա կ'ործեմ շատ պիտի նմանի արտայայտութեանը այն ճամբորդին որ՝ վաստակարկի դալարադեղ ծաղկեցնար մարմանդի մը վրայ տաճանօրէն երկնալով հանդիստի ու բնութեան հաճոյքը արբեցած բոպէին գլխուն տակէն, ծաղկի ծղօտներուն մէջտեղէն յանկարծ իժի մը կանանչ աչքերը տեսնայ իր վրայ սեւեռուած:

Որպէս զի հայ արարած մը յեզափոխութեան դրամ տայ, դուն պարտաւոր ըլլաս քու զաղափրներուդ ծրարը բանալ անոր առջեւ. մէկիկ մէկիկ անոր պարունակութիւնը բացատրել պարզել հասկցնել իրեն, «ձախելոյ յեզափոխական կազմակերպութեան ներկայ ու ապագայ բոլոր յատակազմերը՝ անոնց գործադրութեան պարագաներովը մէկտեղ, ստնակոխ ընել յեզափոխութեան կարեւոր «կըրուները՝ գաղտնապահութիւնը, ապուշի մը թշուառ ու անարգ լուսային տնկորնչելութիւնը կամ օգտակարօրէն կիրառութիւնը փաստաբանելու համար անոր ազատ

տկանչին մէջ լեցունելու ստիպուիլ աղբային փրկագործութեան միջոցները, զորս տաճանագին աշխատութեամբ պատրաստած են անձնուրաց դործաւորներ, վերջապէս՝ գրամի փոխարէն՝ փողով թմրուկով չեփորել ինչ որ միայն թանկագին գաղտնապահութեան մը միջոցով կրնայ արդիւնաւորուիլ, հաւատացէք. վիճակներուն, կացութիւններուն ամէնէն դժնդակն ու ամէնէն անորակելին է:

Ու մեր անգղը, իր գոյութեան այս ծայրայեղօրէն կնճռալից բոպէին, այս կացութեան արեւմտեանքին մէջ կը տանջուի անհասարակութեամբ:

Անշուշտ այն մարդը որ իր տալիք գրամովը աշխարհիս ամէնէն սուղ, թանկագին բաներէն մէկը ծախու առնել կուզէ, կանխապէս հաշուած է որ իր պահանջումին երբէք գոհացում չպիտի տրուի. անիկա ունի եղբունական սրամտութիւնը կատարելով իր ծախու առնել ուղած բանը չպիտի տրուի իրեն. ու ինք, իրերու բնական և բանաւոր ընթացքովը, իրաւունք պիտի ունենայ իր գրամը չտալու այն բանին գործադրութեանը համար որ իրմէն ծածուկ տեղի կուենայ, որուն պարագաներն իրեն անձնած իր պահանջին. և թաշուի մը խօսք հասկցնելու պէս բան մը պիտի ըլլար յեզափոխութեան այդ «բարեկամը» համոզելիփորձելը թէ այն յեզափոխութիւնը որուն այնքան պերճախօս ջատագովն է ինք, գաղտնի պահուելով կրնայ յաջողապէս գլուխ իջալ:

Չմոռնամ ըսելու որ մեր մէջ միամիտներու, բարի միամիտներու դասակարգ մըն ալ կայ, որ նմանապէս «գրամ տալ կուզէ» պայմանով որ իր գրամը ինչ բանի գործածուիլը հասկնայ. և և է նենդաւոր ծածկամտութիւն չկայ իր այս անհեթեթ բազմանքին մէջ. Մարդը, ագէտ, և մանաւանդ շարժունաւոր թե-

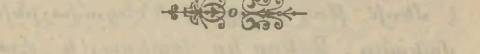
լադրանքներու ներշնչման ներքեւ, իրաւունք ունենալ կը կարծէ թափանցելու յեզափոխական ձեռնարկներուն գաղտնիքին. իրեն հասկցուցած են որ յեզափոխականները աւհասարակ անմասնակի արարածներ, խարճաններ են. ու մարդը, հակառակ որ անկեղծօրէն, սրտանց շատ համակիր ըլլայ յեզափոխութեան, իր գրամը չի վտասիր անոր ներկայացուցիչներուն՝ մինչեւ որ գործունէութեան որոշ յատկազոյծներ չպարզուին իր առջեւ. և՛ ուղած իր չափ քըրտինք թափէ այդ կարծր աղիտութիւնը լուսաբանելու համար յեզափոխութեան տարրական սկզբունքներուն վրայ. Մարդը երբէք չպիտի կրնայ ըմբռնել բոլոր աղիտաւոր անպատեհութիւնը որ կայ յեզափոխական կազմակերպութեան խորհուրդները բաց գրքի մը էջերուն պէս ամէնուն կարդացնելուն մէջ:

Սակայն, այս վերջին տիպարներուն միամիտ ու աննենգ պահանջումին և առաջիններուն ոճրագործ ու դիտումաւոր բազմանքին միջեւ, հետեւանքի տեսակէտով, ու է տարբերութիւն չկայ. երկուքն ալ «գաղտնիք հասկնալու» անկեղծ կամ նենդաւոր դիտաւորութեամբ կուզան կը յանդին յեզափոխութեան գրամ՝ շատուն, այն յեզափոխութեան որ գրամով միայն կրնայ գոյութիւն ունենալ և որ գրամով միայն կրնայ ապաստամբութեան յանգիլ:

Ո՛վ որ հակառակը կը պնդէ, թող չրամմէ ատեան:

Շաւարշ

ԿՈՂԱՍԻ ԳՈՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ



«Էոսօրէէն»-ի վերջին թիւին մէջ հետեւեալը կը կարդայք. «Էոսօրէէն»-ի վերջին թիւին մէջ, պոլսական թղթակցութեան մը առթիւ, ուշագրութիւն կը հրաւիրէինք կողկասի հայ փա-

խտականներուն անձկագին վիճակին վրայ, որոնք չեն կրնար թուրքիա վերագառնալ, հակառակ սեպտ. 1 ի խաղաղացման ինքնակոչ իրատէին և որոնք Ռուսիա կրնան մնալ պայմանով որ հպատակութիւնն կրսնցունեն և զրկուին իրենց քաղաքային իրաւունքներուն մեծագոյն մասէն: Այս դժբախտներէն շատեր թուրք և ուս սահմանագլուխը հասեր են ու թիֆլիզի ֆրանսական հիւպատոսին միջոցովը ֆրանսայի արտօքին գործերու նախարարին հետեւեալ խնդրագիրը զրկեր են որ, միւս կողմէ, հաղորդուել անգլիական կառավարութեան: Մենք կուզենք հաստատել թէ ֆրանսական հանրապետութիւնը ինքզինքը արժանի ցոյց պիտի տայ այն սրտաշարժ վստահութեան որ իրեն կը ցուցուի:

Աւասիկ խնդրագիրը:

Վստմութիւն, Մենք, թուրքիոյ հայերս, օսմանեան հպատակ, 1894-1896 ի հայկական մեծ կոտորածներու միջոցին գաղթելու ստիպուած և Ռուսիոյ ասպնջական հողն ապաստանած թուով 40-50,000 հոգի, ներկայիս կուգանք խնդրել ֆրանսական մեծ ազգին կառավարութենէն, ինչպէս արդէն խնդրած ենք Ռուսիոյ վերջին կայսրէն, որ բարեհաճի պաշտպանել զմեզ այն սահման և անհանգուրժիկ կացութեան մէջ որ աժմ կը գտնուինք:

Մենք ռճրագործներ չենք, ոչ մէկ ոճիբ գործած ենք, բայց ստիպուած էինք թողուլ մեր ծննդավայրը՝ թշուառութենէ և կոտորածներու երկիւղէն մղուած: Եթէ արբի, Ռուսիա մեզի հիւրընկալեց ու պատսպարեց՝ մեր ու թուրքիա միասնոյ մեր ընտանիքներուն ապրուստը ճարելու: Հնարաւորութիւնը տալով մեզի նիքոյա ի կայսեր և ուս ազգին համար մեր երախտագիտութիւնը անասնման է: Մեր աշխատութեան արդիւնքէն չը թերացանք թուրք կառավարութեան վճարելու այն տուրքերը որոնց են: Թարկուեցան մեր ընտանիքները մեր բացակայութեան միջոցին:

Սակայն մեր ծննդավայր երկիրը դառնալու ժամանակը հասած է: Քանի որ չենք կրնար օգտուիլ ուս կառավարութեան՝ ուս հպատակութիւնն ընդունելու մասին մեզ ըրած մեծանձն առաջարկէն, անոր համար որ թուրքիա մնացած մեր ընտանիքները անկարելի է որ դան մեզի միանան Ռուսիոյ մէջ: Եւ, հետանալով ուս գեղերէն ու քաղաքներէն ուր ապաստանած էինք, հաւաքուեցանք ուս և թուրք սահմանագլխին վրայ բայց օսմ. կառավարութիւնը որ այս եթէր սարուան ամբողջ տեղորոշեանը զմեզ նկատած է իբրև իր հպատակները և ամէն տուրք վճարել տուած է մեզի՝ թող շտար որ ծննդավայրին մանանք: Ձմեռը կը մտնեայ և կացութիւնն անհնազառն է:

Հետեւապէս, ստիպուած ենք գիմել ֆրանսական հանրապետութեան պաշտպանութեանը և խնդրել ֆրանս. կառավարութեանէն որ յանուն մարդասիրութեան հաճի միջամտել ի

նպատ մեզի օսմ. կառավարութեան մօտ, որպէսզի թող արուի մեզ մեր ծննդավայրը ընտանիքներուն օրով դառնալ և թողուլ որ արտերնիս և հողերնիս մշակենք:

10/23 սեպտ. 1902

ՊԱՆՉՈՒԽՏԸ

Իր մութ սենեկին մէջ ննջիկ ու ցած, Խոնալ յասակին վրայ երկնք, Սնիկայ հիւսանդ պատկած է մեծակ Տֆալիս անոյ՝ յիսուր շարունակ:

Չունի ո՛չ վերակ, ո՛չ ալ անկողին, Փարսրած փոշոս ֆուրքերու հոյհին՝ Կր զողայ՝ հիւսանդ պատկած է մեծակ Աշնակ սրբի մը պէս զիջանաւոր:

Կը խորի հոն իր հարեակրին, Եւ դառն յոշն կը յուզեն հոգին. Այդ չորս պատկէ և, և ա՛յ, սեւաւոր յարոյր ու ինչ:

Եւ մութ սենեկին մէջ ննջիկ ու ցած Խոնալ յասակին վրայ երկնք, Սնիկայ հիւսանդ պատկած է մեծակ Տֆալիս անոյ՝ յիսուր շարունակ:

Երիտ օր անցաւ, Ինչոք խորհիկն Հրեշտով մտաւ մի զորոցի կիկն Ու սրտու զիջիկն ցոյց վիշտ ու ցու:

«Հե՛ղ հայ պանչո խոր... մեռած է ըստ:»

Ի՛նչ կերու, ո՛չ խունկ, միւսն մի սեւ խաչ:

Ա՛յ չը շունեցաւ ո՛չ շաց, ո՛չ հաւաչ: Տե՛հ տրե՛ր լիսայն կիս ֆուն կիս սրբուն

Կարդաց ու սարին գ՛րե՛ն մեռանուն:

Դրին դազողը յարուս անշարուս ննջ փոքր՝ փորուած պանչոյիսին հաւաւ:

Մեծիկնով ցած ողորմի հոգուն: Պիտի ա՛յ ննջե՛ր՝ անձի խաղաղ ֆուն:

Ինկա՛ւ սեւ հողը ծածկեց իր զագաղ

Հիծելով գոցեալ Տիսրաւսն, իրան զաղ

Ողբը վրայ փոսեկ սակաւ կիսարաց Միսի ողբը, որ իր մահը ողբաց:

ՏԻԳՐԱՆ ԱՃԷՄԵՆ

ԱՆՑՈՐԴԻ ՆՈՐԵՐ

Վան, 12 օգոստոս

Տխուր և ցաւալի տպաւորութեան տակ ձգելով Լիմ անապատը շիտակ վան անցայ, ուր քանի մը օրուան բնակութեանս միջոցին այցելեցի ամէն կողմ:

Այլափոխութեան չուս, տեսնելով լուսամտի ու զարգացած երիտասարդութիւն մը. լի ազգային ոգով, խանդավառ ու

գործունեայ, յառաջդիմելու հետամուտ, և անգոսնելով կառավարութեան յարուցած ամէն խնդրանքը՝ ընդդէմ իայ մտաւորականութեան ծագումին: Սակայն, կուսակալ Խահիր վաչայի խաղաղասէր ոգիին շնորհիւ, թէ՛ քաղաքին, թէ՛ վանի նահանգին մէջ համեմատապէս հանգստութիւն կը տիրէ. այլեւս չկան այն բռնութիւնները, աւերումներն ու սպանութիւնները, որ սակեց քանի մը տարի առաջ արձակ համարձակ կը գործուէին նոյնիսկ կառավարութեան գրգռմով:

Այժմ վանի մէջ երկու հակառակ ուժեր գոյութիւն ունին. մէկն է կուսակալը որ հակառակ է ժողովուրդին յառաջդիմութիւնը արգելելու ձգտող ամէն շարժումը. միւսն է Ֆէրիզ վաչան, որ ամէն վարկեան շարունակ հայտարարը ոչնչացնելու առիթներ ու պատրուակներ փնտռելու հետամուտ է: Այս երկու տարրերը ուժգնապէս լարուած են իրարու դէմ. և անգագար երկուքի գաղաւթին՝ իրար դիմար վարկաբեկող գրութիւններ կը դրկեն. դեռ յայտնի չէ թէ ո՛ր կողմը յայտնուի մէքի Գէրիզը վանուի այդ երկրէն և ժողովուրդը քիչ շատ շունչ առնէ, վասնզի ցորչափ այդ գայլը այդ երկրին մէջ գտնուի՝ ամէն վտանգ անցած չէ դեռ, և օր մը չէ օր մը անհրաժեշտօրէն պիտի կրկնուին քսաններէ գէպքերը որոնք սրիւննայ ըրին վանն ու շրջակաները:

Տասնըհինգ օր մնալով վան, ուրախ և սիրովուած մեկնեցայ անկից գէպի կտուց անապատ տեսնելու համար որ ա՛ն ալ Լիմ անապատին տխուր կացութեանը հասած է:

Լիմի պէս կտուցն ալ ունի իր ահագին կալուածները. շահուելով այն վագֆները որոնք տարեկան 450 ոսկիի շախ եկամուտ մը կը բերեն, միւսակ 100 ոսկիի բարտի ծառ կը ծախուի նորաշատ զիւղէն որ վանքին կը պատկանի. ունի նաեւ ջրաշաց մը որ տարին 60-70 ոսկի կարտագրէ. և սակայն այդ վանքը այժմ պարտքի տակ կը հեծէ. Հոն կը պատսպարուին մէկ եպիսկոպոս, երկու վարդապետ, մէկ սարկաւազ, վեց տիրացու և երեք շտապ ալ ձերբակալներ. ու այդ կալուածներուն և վագֆներուն հատկութիւնը այնպէս մը կը մատակարարուին տեղւոյն առաջնորդ խանապատեան Ստեփան վարդապետի կողմէ որ անհնարին է խելք միտք հասցնել:

Այդ անպիտան վարդապետը՝ անապատի գուրսի տունը նստելով վարկեան մը իսկ առանց կընոջ չի մնար. Ալիւր գիւղէն ամէն ատեն կիներ բերել տալով

յագուրդ կուտայ իր անանական կիրքերուն. ու այսպէսով այժմ վանքը ենթարկուած է լծուառութեան, և ոչ իսկ կարող է վարժապետ մը պահել իր մէջ՝ քանի մը անպաշտպան որբուկներ պատսպարելու և կրթելու համար:

Վանի նահանգը մտած օրէս մեծ վտարաբ ունեցայ այցելել Լիմ, կտուց և կղթամար անապատները. բայց սեանելով առաջին երկուքին ողորմրի կացութիւնը՝ Սահակ և Խանապատեան Ստեփան վարդապետներուն ձեռամբ օրտոնուած, անհնարին զգուսնք մը զգացի և շուղեցի այցելել կղթամարը. վասնզի Այլթամարայ սեղապահ Արուսէ վարդապետի նման ճիւղիլթ մը ժամանակով համաձայնելով Սահակ եպիսկոպոսի հետ կողորդ անցուցած էր խաչուոր կաթողիկոսի թողած 30,000 ոսկին. ու այս աւաղակութեան և տղայք երկու ապականուած կրօնաւորները դեռ արձակ համարձակ, լրբաբար կը շահագործեն երկու վանքերը, ուր պիտի կրնային հարբաւոր որբեր պատսպարուիլ:

Այս ամէնը գիտնալով հանդերձ. Պատրիարքարանն ու վանի շուղ աղաները, վերջական այս անձաբաժակ ու աղէտալի զեղծումներուն առաջըն առնել փութալու. ու անբարոյականութեան այդ բարքերը հիմնաքանդ ընելու՝ անոնցմէ վանելով կրօնքի անամօթ այդ ներկայացուցիչները, ընդհակառակ սէր, յարգանք ու համակրութիւն ցոյց կուտան անոնց:

Ժողովուրդը, միւս կողմէ, այս անապատներուն անախանձելի և տխուր վիճակին հանդէպ չկրնալով լուս մնալ, բողոքի ձայն բարձրացուցած է՝ ազգին եկամուտներուն այդ ապուշ ու եղեռնական վատնումին դէմ. բայց աւաղ որ ոչ ոք ականջ կախած է այս բողոքներուն. ու այս այսպէս պիտի երթայ՝ (անտուած գիտէ մինչեւ ե՛րբ):

Վզգային սոյնօրինակ ապականութեանց ու զեղծումներու համար Պատրիարքարանէն դարձան սպասելը արգարեւ յիմարութիւն է այլեւս. քանի որ խոզ մը կը գահակալէ հոն և կատարեալ պատմական երեւելի չէնքը:

Այցելու

ԹՄՏՐՈՆ ՍՍԱՆԴՐԱՆ

Վաղը, հինգշաբթի գիշեր, Պապեան թատերախումբը Սանդրալի մէջ պիտի ներկայացնէ «Սաղազողի մը կենաց 30 տարին» և շատ ծիծաղաւարտ զաւեշտ մը:

Նորակազմ խումբը իր առաջին քայլերուն մէջ պէտք ունենալով քան ջաւերի, չենք կարծել որ հասարակութիւնը այդ բանը զննայ:

ՄԱՍՈՒԼԻՆ ՇՈՒՐՁ

Հանդես Անտորեայ.— Վիեննայի գեղեցիկ հանդեսը իր տասնըվեցերորդ տարին թեւակոխած է : Օգոստոսի թիւը, որ շատոնց հրատարակուած է, կը պարունակէ Հ. Արքէն վարդապետ Այտնեանի մահուան արտաշարժ պարագաները և անմահ քերականին պատկերը կաթոլիկ վարդապետի կրօնական տարազով, Մէկըի առնելով այդ ոչ-հայկական հանդերձանքին աննպաստ տպաւորութիւնը անքնն առնել պարզուած զէմքը սակայն, բոլորովին տոհմական դիմագծութեան մը ցոլարձակումն է, ազգու և լատիանշական : Կարծքը պարարկող սպիտակափառ մորուքը, որ զէմքին կէտը կը ծածկէ, և աչքերուն խորունկ թափանցանց սեւեռանքը, խորխոր ու քաղցր, լայնի ճակտին հոյակապ կարկառը՝ Շնորհայիններու մեծ տոնին պատկանելի կը յայտարարեն ազգուօրէն : Այդ ինքնատիւ զէմքին վրայ ցնդի մը ամբողջ նկարագիրը կը խտանայ : Անկողն կամքի, աննուած յարա-տեւութեան, կորովի, հպարտ ու լռիկ յամառութեան գիծերը կ'ակօսուին, կը դրօշմուխն հոն սքանչելի յատկութեամբ : Եւ այդ պատկերին ներկայացուցած անձնիքին մէջ արդարեւ մեծ հոգի մը և մեծ միտք մը պիտի բնակէին՝ որպէսզի աշխարհաբար անվճարի կերտիչը և յարգարիչը հանդիսանար սն :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՎԵՐԱԾԻՆ 28

Հեղինէի և մօր վիճարանութիւնը սկսեց փոթորկալի կերպարանք առնել : Բացարձակաբար այդ բոլորին սենեակին գուռը մեղմութեամբ թըրկացրին : Դուռը թխկալուն պէս թխկաց և Հեղինէի սիրտը, ու, մի ակնխարթում, նրա մի քիչ զուստոված դէմքը ալ վարդի գոյն ընդունեց : Եւ ձայնեց. — Ո՛վ էք, — Ծաղիկանը, — Ներողութիւն մի քիչ, միայն մի երկու բոլորեցանք, պատասխանեց Հեղինէն և դառնալով մօրը կամօցուկ մը շնչաց, հիմա լուեցէք մայրիկ, մի պատրէք իմ երջանկութեան ժամերը : Ինչքան որ այնանց տանը պղտորեցիք իմ սիրտը կը բաւէ, դուք ինձ այտուէլքերից իմ վիշտը փարատելու և ինձ ուրախացնելու համար իմացէք որ այս աշխարհում ինձ միայն ուրախացնել կարող է Ծաղիկանի, ներկայութիւնը : Եւ առանց մօր պատասխանելու ժամակ տալու, ժպտալով ձայնեց. — Ներս համեցէք, պարոն Ծաղիկան :

Լայն տեղ մը բռնէ նորէն հոն, իր պատմական ու անզգարական ճիշդութեամբ : Բարձրակարգ, ինչպէս Հանդես Անտորեային գրական յաճախանքն է եղած ասիկա, Եւրոպայի մէջմէկ խաղող անկիւնները քաջուած այս հայ կրօնաւորները շնաշխարհիկ հայրենասէրներ են : Երկու գործէ ի վեր մայր հայրենիքը կը պեղեն ու կը պեղեն այն անկուշտ հետաքրքրութեամբ որով Գրոնտայքի անսպասովեանքերը կը պրպտուն շարունակ : Արարատեան աշխարհը առնելն անստած տարիներէ, գործէ ի վեր կը խոկան անոր վրայ : Իրենք ճանչցուցած են Հայաստանը հայուն և օտարին : Հայրենասիրութեան մեծ ուժգնութիւնները այդ խոնարհ, խորհրդաւոր արեղաններն են, ու ճշմարիտ յատկութեամբ հայկականութեան վիթխարի յեղաշրջումին : Սերք, սուսիկ փուսիկ, մեծաուսնեան խորը մակաղած՝ այդ սքանչելի վարդապետները յեղափոխութեան առաջին կայծերը արձակեցին : Հայութիւնը երբ օր մը չունէր առնէ, արձաններուն ի կանգնելիք այդ մեծ մարդոց համար :

ԱՊՍՏՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ՎՅՅՐԷՆ

Մակեդոնիոյ քաջ գիւղացիները, որ այս միջոցիս Պալատներու պօստներն են, գնդապետ Եանքօֆն, գեր-գնդապետ Նիքոլօֆն և շատ մը որոշ սպաններէն յետոյ հիմակ ու իրենց մէջ քաջ զորավար մը ունենալու բախտը ունին :

Ծաղիկանը ներս մտաւ, բարեկեց և աթոռի վրա տեղաւորվելուց յետոյ, սեղանը ցոյց տալով առարկեց.

- Դուք դեռ թէյ էլ չէք խմել, ինչպէս երեսուցէ շատ անյարմար ժամանակ եմ ժամադրութիւն տուել : Զը գիտէի որ այսքան ուշ էք թէյ խմում, դուք կարող էիք ուղղել իմ սխալը և աւելի ուշ ժամանակ որոնել :
- Ոչ, ոչ, Ծաղիկան, որեւորոված պատասխանեց Հեղինէն, ընդհակառակը ես շատ գոհ եմ որ այդքան կանուխ ժամադրութիւն տուիք : այդ ասպարոզ էր որ դուք մեղ չէք մոռացել և նոյնպէս որքան կարելի է շուտ տեսնվելու փափագ ունէիք : այնպէս չէ :
- Սյո, այնպէս է, օրիորդ, ի հարկէ շուտ սենավելու փափագ ունէի : բայց ձեզ անհանգստացնելու արամադիր չէի : իսկ հիմա կարծում եմ որ անհանգստացրին :
- Ոչ, ոչ, մենք չը անհանգստացանք : թիրեւս դուք անհանգստեցիք մի երկու բոլորեցանք սպասելով զուցէ և վերաւորվեցիք :
- Ոչ, վերաւորվելու օրատաճ չունիմ : Ե՛հ, դուք ինչպէս է՞ք, տիկին :
- Լաւ եմ, պարոն Ծաղիկան, միմիջոց Հեղինէի մայրը, միայն ճանապարհի յոգնութիւնը դեռ չի անցել : Բայց Հեղինէի փոթիք չէ : նա կրիտասարդ օրիորդ է : ձեզ էլ տեսաւ, էլ ամէն բան մոռացաւ : ճամբարի ես բոլորովին չէի սպասում որ այստեղ ձեզ կը հանդիպենք :
- Ուրեմն արիտոււմ էք որ ինձ

չէ՛վ այս պահուս ապստամբներուն բանակին մէջ կը գտնուի : գեղջկուհիի հազուադէպ շուտ քաղաքը աչքէ անցունելէ յետոյ հասեր է հոն եւ զինուած գիւղացիներուն կրակոտ ճառ մը արտասանելով նոր ետանդ ներշնչի է անոնց :

Զօրավար Չոնչէվ, այժմ 42 տարեկան, մասնակցած է թրքո-աուս պատերազմին իրրեւ պուլկար յեղափոխական, իւկ Սերպո-պուլկար պատերազմին առնելով վաշտի մը հրամանատար՝ անհուճ քաջութիւն մը ցոյց տալով վերաւորուած է կուրծքէն : Իր ներկայութիւնը մեծ ոգեւորութեամբ ողջունուել է Մակեդոնացիներէն, որ արդէն զինուորական հրաշալի կարգապահութեամբ մը զբաղեցնելու վրայ են Սուլթան Համիտին մերձի եւ թուրքի նիգալները : Իրրեւ իրենց երկրին հարազատ զաւակները՝ լաւ ծանօթ լեռնային բուր սպանական դիրքերուն՝ յանկարծ անսպասելիօրէն կը յարձակին սաճկին վատ խուճերուն վրայ, որոնց քաջութիւնը երեսուն կելլայ միայն իրր իրենց զիմացը ունենան անզին մարդիկ, կիներ, ծերեր, տղաքներ : Մակեդոնացիներուն յանկարծակի յարձակումներէն ապուշցած՝ նոյն իսկ Տէմիր-Հիւսարի առջեւ զօրքերուն մէջ խոտուելու ծագելով՝ մերժեր են կուրի մասնակցիլ :

Ինչպէս Մէլնիք իրկուած զօրքերը, արդէն իրենց ընթացքին մէջ շատ զանգաղ՝ շարունակ յարձակումներ կը կրեն ապստամբներէն, մինչդեռ հոն, Մէլնիք, սաստիկ պատերազմ մը կայ ապստամբելու և թուրքերու միջեւ : Ծուճաճա իրկուած ձիււորներու խումբ մը, 180 հոգի, ճամբան ցըրուել է ապստամբներէն կրած յարձակումի մը մէջ եւ իրենցմէ հազիւ 30 հոգի կրցեր են հասնիլ քաղաք :

Հանդիպեցիք, եթէ իմ ներկայութիւնը ձեզ համար է, ես կարող եմ իսկոյն հեռանալ և դուք ինձ այլեւս չէք տեսնել :

Այս խօսքերից յետոյ Ծաղիկանը ուղեց ստաբի կանգնել, Հեղինէն նրա ստաբը անցաւ : — Թողէք, Աստուած սիրէք, Ծաղիկան, ո՞ւր էք գնում, ձեր ներկայութիւնը եթէ մօրս համար անհաճոյ է, ինձ համար շատ հաճելի է : իսկ մայրս հաճաք պատճառելու համար ինձ այտուէլք բերեցի : — Բայց, օրիորդ, դուք մոռացել էք որ այդ հայ աղջկան չի վաշելում, մոռացել էք որ հայ աղջիկը իրաւունք չունի համակրել այն երկրասարդին, որը ու է պատճառով հաճելի չէ նրա ծնողներին : դուք մոռացել էք որ ձեր ծնողները կամքը կատարած լինելու համար մերժեցիք ինձ հետեւել : — Զեմ մոռացել Ծաղիկան, չեմ մոռացել և այդ քաւելու համար է որ այսօր մօրս ներկայութեանը այս խօսքերն եմ արտասանում : Երբ դու մեզ այցելում էիր, երբ դու համակրում էիր ինձ, մայրս դրա դէմ ոչ չինչ չունէի : Եւ նոյն իսկ համաձայն էր որ դու իմ ամուսնը լինես : Բայց երբ իմացաւ որ դու հարուստ չես, երբ իմացաւ որ դու քո հայրենիքին ներկայում մարդ ես, երբ իմացաւ որ դու երբեմն բանտումն ես եղել, նա մոռացաւ քո բոլոր արժանիքները, ստիպեց ինձ քեզ մոռանալ, քեզ չը հետեւել : Ե՛ս եմ իմարկվեցի՝ նրան, ես քեզ

Բիանէլքոյէն բաշայի մը առաջնորդութեամբ ձուճա գայող 400 հոգիէ բաղկացած ջոկատ մը ճամբան ոչնչացրել է :

Բաղլօկի մօտ թուրքերը փորձեր են յարձակիլ ապստամբներուն վրայ, բայց ստիպուել են ետ քաշուիլ, որովհետեւ ամենակարեւոր դիրքերը գիւղացիներուն ձեռքն են :

Սնպո, 22էն ի վեր, ձուճայի եւ նահանգին ուրիշ կողմերուն միջեւ հաղորդակցութիւնը բոլորովին զաղրած է :

Ահաւասիկ ինչ վիճակ ունին գործերը հոն, ապստամբութեան վտարելու գիւրիին է գուշակել հոգեկան վեճակը կարմիր Սուլթանին : Երբեք մէջ ամէն օր ժողով ժողովի վրայ առանց ու եւ է որոշումի : Աւելցուցէք ասով վրայ նաեւ Պ. Աֆնօվիէֆի վերջին մէկ ծանուցագիրը, անգլիական հզօր նաւատորմի ին 12 խոչոր պրահաւորները որոնք այս ժամուս Սէլանիքի առջեւ խարխուխ նետած են՝ մեծ ուրախութիւն եւ ետանդ պատճառելով Մակեդոնացի ապստամբներուն :

Ինչպէս կերեւայ՝ մօտիկ ապագան յղի է նշանակելի դէպքերով, որոնք ամէն պարագայի մէջ Երբեքի ճիւղին համար աննպաստ պիտի ըլլան :

Բայց այդ միջոցին հայերը ինչ պիտի ընեն, եւ, ինչպէս կրէտէն ըրաւ 97ին, հիմակ ալ պալատեան այս մեծագործը հարցը պիտի մոռցունել տայ արեւելեան մեծ հարցը, հայկական խնդիրը :

Դանդաղելու ժամանակ չէ :

մերժեցի ոչ բոլորովին մերժած լինելու գիտատորութեամբ, այլ ժամանակ վաստակելու որ կարողանամ արանց համոզել, ծնողներս կամքովք քեզ հետ ամուսնանալ, ինչպէս քեզ այն ժամանակ պարզեցի, բայց չեղաւ : Անոնք ինձ չըմբռնեցին : Ու այսօր ես ստիպված եմ մօրս ներկայութեանը այս խօսքերը արտասանել՝ ազնուաբար, անկեղծօրէն սիրող կնոջ իրաւունքները պաշտպանելու համար : Ուրովհետեւ ես չեմ կարող ձեզ մոռանալ, որովհետեւ ես չեմ ուզում իմ օժիտովը ամուսին գնել, որովհետեւ ես չեմ ուզում ինձնից հարուստին ծախվել : Խնդրեմ ասացէք, սիրելի, սիրածին ներկայելու, ամուսին գնել չուզեցնալը, ծախվել չուզեցնալը ամօթ է : անբարոյականութիւն է : Եթէ այս, ես պարտատ եմ ինձ ոչնչացնել : Որովհետեւ ես հակառակն եմ զգում, հակառակն եմ հասկանում... Ծաղիկանը ապառ զիտուած էր Հեղինէին և երբ սո իր խօսքը վերջացրեց, նա մի քանի բոլորեց լուռ մնալուց յետոյ, առարկեց.

— Ծատ էք յուզված, օրիորդ, աւելի լաւ կը լինի որ ես գնամ, յետոյ կը տեսնվեմք, ես կը գաւմ կրկին : — Ոչ, ոչ, մի գնացէք, նստեցէք, ես չեմ ուզում մօրիցս դաղտիլ գործ տեսնել : Ես չեմ ուզում երեսուց նրան ներկայվել և դաղտիլ ձեզ հետ խօսակցութիւններ ունենալ...

(Ծարուակելի)

ՅՈՅՆԵՐԸ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԵՐԸ

Ինչպէս թուրքերը հայերուն, այնպէս ալ պուլկարները յայնքուն ու փոխադարձաբար հինաւորաց թշնամիները եղած են ու պիտի մնան միշտ :

Ընթերցողները կը յիշեն անշուշտ անցեալ տարւոյ Մակեդոնիոյ մէջ եղած բազմաթիւ ձերբակալութիւնները, դատաւարութիւնները և դատապարտութիւնները՝ յեղափոխական պուլկարներու, ապստամբներու և սպաննութեան մասնակիցներու : Այս ամբաստանումներուն մէջ գտնուած է նաեւ թրքահայտակ Մակեդոնացի բժիշկ մը՝ տոքթոր Թաթարչէֆ, որուն վրայ կը ծանրանար պուլկար ապստամբ վիրաւորեալ մը դարմանած ըլլալու յանցանքը, և առանց կառավարութեան լուր տալու, յեղափոխական շարժումներուն մասնակցած ըլլալու ոճիրը (1) և կարգ մը պուլկար, թուրք և յոյն լրտեսներու սպաննութեան թերզորդի գրպարտութիւնը :

Թուրք դատարանները քննելով տոքթոր Թաթարչէֆի վրայ ծանրացած յանցանքները և հակառակ զայն դատապարտել ու զեւել իրենց փափաքին ու այս մասին եկած հրահանգներուն՝ չեն կրցած համոզում գոյացնել և անպարտ տրձակած են զինքը, վանդի տոքթոր Թաթարչէֆ իրրեւ բժիշկ վազած է վիրաւորեալին քով և առանց պէտք ունենալու հասկնալ անոր քաղաքական դաւանանքը, իրրեւ գիտութեան մարդ իր պարտականութիւնը կատարած է հաւատարիմ մնալով այն երդումին զոր բժիշկները կը կատարեն Պոլսոյ բժշկական վարժարանէն վկայական ստացած ատենին : Իսկ միւս ամբաստանութիւնները հաստատելու փաստ կարելի չէ եղած հայթայթել :

Տոքթոր Թաթարչէֆ իր անպարտ արձակումէն յետոյ, երկար ատեն թուրք բանտներուն մէջ շարաշար տանջուելէ վերջ, տեսնելով որ իր Մակեդոնիոյ մէջ մնալը անկարելի է, հրաման և անցաքիտ ստացած է միկնելու ու Մակեդոնիայէն անցած է Բիրթա, ուսկից անշուշտ մտադրութիւն ունէր Պուլկարիա գալու :

Արդ, յոյն կառավարութիւնը իմանալով որ տոքթոր Թաթարչէֆ Բիրթա հասած է և նկատելով զայն Մակեդոնիոյ մէջ միկ երկու յոյն լրտեսներու սպաննութեան հեղինակը, ձերբակալած և Աթէնք տարած է զայն կրկին դատելու եւ անշուշտ պատժելու մտադրութեամբ :

Աթէնքի թուրք դեպանը իմանալով Թաթարչէֆի ձերբակալութիւնը եւ իրրեւ պաշտպան թրքահայտակներու ու մանաւանդ վիրաւորուած իր արժանապատուութեան մէջ վրասն զի այդ բանը թուրքիոյ դատարաններուն վրայ վստահութիւն չունենայ կը նշանակէր պահանջած է տօքթոր Թաթարչէֆի ազատ արձակուելը կամ իրեն յանձնուելը, յոյն կառավարութիւնը մերժած է թուրք դեսպանին պահանջը և կը յամառի մակեդոնացի բժիշկը կրկին դատելու անիրաւ որոշումին վրայ :

Այս գործին լուրը Սօֆիա հասնելով պուլկար թերթ մը «Վէլչերնա»-ի ոչ թաւ պահանջած է որ եթէ Յունաստան անմիջապէս ազատ շարձակէ տօքթոր Թաթարչէֆը, պուլկար կառա-

վարութիւնը առանց ժամանակ կորսնցնելու վնասէ պուլկար ծառայութեան մէջ գտնուած բոլոր յոյն բժիշկները, դեղագործները և այլն, որոնց թիւը իրենց անւնենելովը 40 ի հասուցած է :

Այս հրատարակութեան վրայ Պուլկարիոյ քաղաքներու բժիշկները ժողով մը գումարելով միաձայնութեամբ որոշած են հեռագրել ներքին գործոց նախարարութեան Վիչրնա Բոջրսին պահանջը :

Դեռ յայտնի չէ թէ նախարարութիւնը ի՞նչ որոշած է. հարկ է անանշուշտ սպասել խնդրոյն վախճանին, դատապարտելով հանդեմ Յունաստանի անիրաւ, ժողովային իրաւանց հակառակ ու միջազային օրէնսդրութեան դէմ մեղանշող ընթացքը :

Պուլկարիայէն որ ոչ մէկ շահ ունի Յունաստանի մէջ, կարող է այս կարգի շատ մը վնասներ հասցնել Պուլկարիա հաստատուած յոյն տարրին որ մեծ թիւ մը կը կազմէ ու առեւտրական, արուեստական և գիտական անպարէզներուն մէջ կարեւոր զիրքեր գրաւած է :

ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՐՈՆԵԿ

Շուովայէ գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ՛ տեղւոյն չպարոցական հոգաբարձութեան համար երկրորդ ընտրութիւն մը կատարուելով ընտրուել են հետեւեալ անձինք :

Ալիքսան՝ Մանուկեան  
Քորոս Մ. հաճի Սաւիթանեան  
Յովակիմ հաճի Պետրոսեան  
Վառձապուհ Մարգարեան  
Յովհ. տէր Արիստակէսեան

Մենք կը փափաքէինք որ նոր ընտիր հոգաբարձութիւնը աշարջութեամբ և խոհեմութեամբ գործելով՝ ամէն կարելի եղած ջանքերը և զոհողութիւնները ընէր ժամ առ ժամ վերջ տալու համար Շուովայի մէջ տիրող այդ սնոտի և վնասակար վէճերուն՝ զոնէ ի սէր իրենց մատաղ և անմեղ մանուկներուն :

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թ Ո Ւ Ր Ք Ի Ս

Եւրոպական թերթի մը ըսածին նայելով Սուլթանը կաշխատի եղեր համոզել Պուլկարիոյ իշխանը որ այս օրերս այցելութիւն մը ընէ Պոլիս : Սուլթանը կը կարծէ եղեր որ ատիկայ պիտի օգնէ մակեդոնական ապստամբութեան հանդարտուելու : Իշխանը մինչև հիմա որոշ պատասխան չէ տուած :

Ի. Գուռը քանի մը օր առաջ 400 հազար ոսկի գրկել է Գուռը գործարանը՝ թնդանութեամբ և 150 հազար քիլօկրամ վառօդի համար :

Անցեալ օր Պոլիս մեծ ալէտ մը պատահել է. կալաթայէն

Պոլիս երկնցող կամուրջէն պզտիկ տղայ մը շուրն ինկած ըլլալով՝ ժողովուրդը խոնուած է եղեր կամուրջին եղերքի վանդակորմին վրայ, դիտելու համար թէ ի՞նչպէս կը խեղդուի խեղճ տղան. այդ միջոցին վանդակորմը կոտրելով ամբոյսը խմբովին ծովը ինկել է. Շատերը կրցել են ազատուիլ : Խեղդուածներուն թիւը յայտնի չէ :

Սուլթանը իրաւաւոր մը հաւանք է որ եւրոպական ընկերութիւն մը ելել կտրական լոյսով լուսաւորէ Պոլսոյ դանաղան կողմերը :

Պոլսէն կը հեռագրեն «Բոլիթիլէ» Գործարանէնցաի թէ պրէթէ բոլոր դեպանները՝ առաջնորդութեամբ ուսուցանուին : Դրան մօտ գլխուկներ ըրած ըլլալով, այս վերջինը ապահովութիւն ստացել է որ եթէ ապստամբներու դէմ զինուորական աղղու գործողութիւններ կատարուին՝ օտար միջամտութիւն չպիտի ըլլայ :

Արեւմտ պաշտօնապէս Եւրոպան կը թոյլատրէ գազանը՝ վերսկսելու իր գոյախային գործը :

Մ Ա Կ Ե Դ Ո Ւ Ս

Սէլանիկէն պուլկար թերթերուն կը հազորդեն թէ Պոլսէն շոգենաւ մը հասեր է պատերազմական պիտոյքներով բեւնաւորուած : Անկէ զատ բանակին մատակարարները հրամայն ստացել են 100,000 օխա պաքսիմաթ պատրաստելու :

Տմուս 2ին սկսել են հաւաքել թուրք պահեստի զինուորները :

Թուրք զինուորները և պաշտպանները սկսել են իրենց վայրենութիւնները ի գործ դնել իրենց տղամարտիկ համաձայն, կրննու և ձերբուրդէմ : Ամբողջ գիւղերու կրակ կուտան եղեր որ պահուրտած կրննրն ու տղաքները դուրս ելլան տաճկական զազանութեան ճարակ դաւնալու համար :

Թրքական Օսէնօօ գիւղին մէջ սպանուել են 30 կին և տղայ, ձեռքերին կապած, նոյնպէս սպանուել է Պէլիցա գիւղին թօմա անուն յրահանան, Ժէլէզներցայի գիւղական եկեղեցոյն մէջ մարտիկ են զիւղին քահանան խումբ մը կրննու և մանուկներու հետ : Բատէժի գիւղական եկեղեցին սրբապղծուած և աւարի արուած է :

Քօսիւնէց գիւղին մօտերը ընդհարում մը տեղի ունեցել է 120 ապստամբներու և թուրքերու միջեւ : վերջինները ունին եղեր 350 զինուոր և 100 պաշտպաններ : ապստամբներէն ինկած են 2 մեռած և 30 վիրաւոր : Ինուր-

քերուն կորուստը յայտնի չէ :

Պոլսէն պուլկար թերթի մը կը գրեն թէ պատերազմական նախարարութեան հասած լուրի մը համաձայն գնդապետ Թանթօֆ վիրաւորուած է. այդ լուրը մեծ ուրախութիւն պատճառել է կառավարական և դիւտնայիտական շրջանակներու մէջ : Կրտսի թէքանի մը պուլկարներ ցոյց տուել են գնդապետին զտնուած տեղը թուրք իշխանութիւններուն :

Սուլթանին հրամանով մեծ եպարքոսը Բ. Գուռը կանխել է պուլկարաց էկզարքը և առաջարկել է որ վերջինը շրջաբերականով մը դատապարտելով մակեդոնացի ապստամբներուն ընթացքը, յորդորէ իր ժողովուրդը հաւատարիմ մնալ աէրութեան և իշխանութիւններուն օգնել՝ ապստամբապետները զտնելու ձերբակալելու համար էկզարքը ու եւ պատասխան չէ տուած, միայն ժամանակ ուղեր է մտածելու համար :

Լէշքոյի և Լօկատաշի քովերը ապստամբները մեծ յայթուէթիւն մը տարել են թրքական շօրքերու վրայ : դաշտը լեցուել է դիակներով : Քրիստոնեայ ըրնակչութեանց մէջ մեծ ոգևորութիւն կը տիրէ :

Սէլանիկէն եւրոպական թերթերուն կը հեռագրեն թէ մտոյս 2ին հոն տարել են 50 պուլկար գնդեր և բազմաթիւ վիրաւոր զինուորներ : Սէլանիկէն Պոլիս տանող երկաթուղիին տնօրէնին յայտարարուել է որ զակօններ պատրաստէ 40 հազար զօրք փոխադրելու համար :

«Թաթարչէֆ» կը տեղեկանայ թէ Մակեդոնացի ապստամբներու շարքերուն մէջ կը գտնուին նաև կիներ : Այդ լուրը մեծ տպաւորութիւն ըրել է Պոլիս :

Պոլսէն քաջուած պաշտօնական հեռագիր մը կը հազորդէ որ Բ. Գուռը կը խոստովանի մակեդոնական շարժումներուն ծանրութիւնը և այն ճշմարտութիւնը թէ կարելի չպիտի ըլլայ շուտով խեղդել ապստամբութիւնը, լեռնային զիրքերուն և ապստամբ խմբակներուն մղած մասնական կռիւներուն պատճառաւ :

Պոլիսէն Սեար զրկուած զինուորական յանձնախումբին երկու անգամները, թալաթ և Շաքիր փայտները վերադարձել են Պոլիս ապստամբութեան և ձեռք առնուելիք միջոցներու մասին հարկ եղած տեղեկութիւնները տալու համար Սուլթանին :

Отговорникъ  
Мурадъ-Ераносианъ  
Печатница «Взаймность», Варна